

Agerdyrkningsberetning.

Fra Slutningen af Maj.

Vintersædens Tilstand har ikke i mange Aar været saa mislig i Slutningen af Maj som iaar, og de da modtagne Beretninger fra Landets forskjellige Egne stildre Afgrødens Tilstand paa dette Tidspunkt saaledes:

Rugmarkerne ere daarlige; kraftige, velafgravede, velbehandlede og gjødede Jorder ville endnu ved gunstigt Vejr kunne give omtrent en Middelhøst, men hvor Forholdene ikke ere særlig gunstige, vil Rugen kun give et simpelt Udbytte, idet den er meget tynd og spids og kort, og da den nu er i Færd med at stride, er der altsaa ikke længere rimeligt Haab om, at den vil tætte sig eller faa nogen ordentlig Længde, og det kan derfor allerede nu siges, at Halmudbyttet i hvert Fald vil blive temmelig ringe, selv om en heldig Blomstring og Sommergrøde vil bringe den til at give et forholdsvis bedre Kjerneudbytte. Paa lavt liggende, vaade Jorder, eller paa højtliggende, lette, for Blæsten udsatte Marker har Rugen endog stæmmet sig saaledes gennem Foraarstiden, at den mange Steder er ompløjet. Dette er Rugmarkerne's almindelige Tilstand; er der end enkelte Egne, hvorfra Beretningerne lyde lidt gunstigere, saa er der paa den anden Side Egne, f. Ex. de

lette Egne mellem Grenaa og Randers, eller de vandbindende Jorder i det vestlige Himmerland, hvorfra de lyde meget mistrøstende. Kun for den lave, krøllede Rug i Sjællands lettere Egne og Vesteregn kan der endnu ventes en betydelig Bedring, da den i den forløbne ugunstige Tid, bedre end den fremmelige Provsti- og Campinerug, har kunnet søge „Læ bag Knoldene“, men for Landets Rugproduktion i det Hele taget har den danske Rug kun en uvæsentlig Betydning.

Hveden har paa Grund af sin senere Udvikling lidt mindre af det ugunstige Vejr, og hvor Jorderne ere i god Kultur, sees i Reglen endnu ret gode Hvedemarker; vel har den ikke udviklet sig kraftig, men den har dog en god Farve, kryber ligesom hen ad Jorden og breder og buffer sig nogenlunde, saa den ved en gunstig Sommer kan give en god Afgrøde paa saadanne Jorder. Hvor disse derimod have lidt af Vand eller ere i mindre god Kultur, er ogsaa Hveden simpel, og ogsaa af den er en Del Pletter og Stykker ompløjet. Navnlige have de finere Hvedesorter, især Halletshveden, faaet et Knæk, som ofte har foranlediget Ompløjning. Man har søgt at op-hjælpe de daarlige Hvedemarker ved at tromle eller overharve dem, for derved at bryde Skorpen og bringe frisk Jord til Planterne, og det har ogsaa viist gode Resultater mange Steder, især hvor man først tromlede og derefter harvede. Derimod har man, muligvis paa Grund af Tørken og Kulden, endnu ikke seet nogen ret kjendelig Virkning af den Overgjødsning med Chilisalpeter og Peruguano, som iaar er bleven brugt i mere end almindeligt Omfang.

De faa Rapsmarker, der findes hist og her, have vel ogsaa lidt noget ved det ugunstige Foraarsvejr, men kunne dog endnu give et ret godt Udbytte.

Hvad er nu Grunden til denne Vintersædens mislige Tilstand iaar? Dette Spørgsmaal trænger sig overalt frem, og Besvarelsene lyde naturligvis meget forskjellig fra de forskjellige Steder, da snart en, snart en anden af Grundene har været væsentligst afgjørende under de ulige Forhold. Nogle

føge den væsentlige Grund i, at Vintersæden formedelst den stærke Tørke i Efteraaret blev lagt sent, og i, at den laa længe i Jorden og ikke havde faaet Kræfter, inden den temmelig tidlige Vinter indfandt sig, og navnlig mener man, at dens Rodudvikling i Efteraaret var meget mangelfuld, hvilket ifølge et Par Meddelelser ligefrem er konstateret ved direkte Underføgelsler. Smidlertid røbede dens Svaghed sig ikke kjendelig i Vinterens Løb, og hver Gang Snelagene smeltede bort, syntes den endog at have vundet i Kræfter, og ved Vinterens Ophør bedømtes den i Almindelighed som ret god eller i hvert Fald som tilstrækkelig kraftig til med et gunstigt Foraar at give en god Vintersædshøst. Men Foraaret blev langt fra gunstigt, og den Svækkelse, Planterne havde fra Efteraaret af ved en mangelfuld Rodudvikling, røbede sig da saa meget stærkere. De stærke Nedslag i Slutningen af Februar og i første Halvdel af Marts fyldte Jorden med Vand, og den hyppige og temmelig stærke Nattefrost, vi fik i Slutningen af Marts og første Halvdel af April, blev derfor af en saa meget mere ødelæggende Virkning, der vel dæmpedes lidt i Slutningen af April, men blev navnlig følelig, da Maj Maanedes Vejrlig med Kulde, skarpe Norden- og Østenvind, og tildels Mangel paa Regn hæmmede den Udvikling, som Vintersæden, særlig Rugen, skal tage i denne Maaned.

Paa alle Jorder, der vare godt efteraarspløjede, og som vare vel tørlagte, gif Foraarsbehandlingen i Begyndelsen meget let fra Haanden; Jorden var smuldret og stør og faldt godt for Harven. Men den stærke og hyppige Regn, blandet med Tøsne, som faldt i Paastegen, kastede Jorden sammen og gjorde den saa kold og død, at Foraarsarbejdet maatte standse i en Ugestid, og først efter den 18de toges atter almindelig fat, og da fandt man Jorden langt mindre bekvem end før Paaste; — den gamle Regel er altsaa ogsaa i Aar stadfæstet, at man egentlig kun een Gang om Foraaret træffer Jorden rigtig bekvem, og man bør da saa vidt muligt tage fat paa at saa, hvad enten det indtræffer noget tidligere eller senere.

Enkeltvis begyndte man allerede at faa i de sidste Dage af Marts, og paa de lette Jorder ligesom ogsaa paa de vel drænedes Marker blev en Del Grter, Bønner og Havre saaet inden Paaske, medens det store Flertal paa de bedre Jorder enten af Mangel paa Dræning eller formedelst en mangelfuld Dræning eller en daarlig Efteraarbearbejdning maatte opsætte at faa. I den sidste Uge af April og den første Uge af Maj bleve da de fleste Marker saaede til, men da man i denne Tid dels, som sagt, havde en dødere Jord, dels jævnlig afbrødes af stærke og pludselige Regnskyl, saa at man endog maatte tøve flere Dage med at faa den tilsaede Jord harvet af, blev Sæden ingenlunde altid lagt godt, men ofte sølet temmelig slem i Jorden. Endnu midt i Maj eller endog efter den 20de saa man hist og her paa udrænedes Jorder Folk i Færd med at tilsaa den tunge og nedtrampede, paa Overfladen skorpede og i Bunden klæge Jord, saa at Jordens Tilsaaning iaar har strakt sig over det meste af 2 Maanedes. At den Grad. Vng næsten overalt først blev saaet i Maj Maaned iaar, maa dog for saa vidt ansees for heldigt, da Nattefrosten vedblev at være stræng. — Beretningerne om Vaarsædens Fremspiring i det Hele taget lode dog ret gunstig; vel laa Sæden længe i Jorden, og dens raske Udvikling er senere bleven hæmmet en Del af den stærke Kulde, Tørke og tildels Blæst i Maj Maaned, men den har dog i Reglen en kraftig Farve, er godt rodfæstet og er fra Begyndelsen af vant til Kulden, og den vil nu ved gunstigt Vejr kunne udvikle sig smukt, om der end meldes om Sæden paa de højtliggende lette Jorder, at den i de sidste Dage af Maj er begyndt at gulne lidt formedelst den vedholdende Kulde. Bedst staaer den først saaede Vaarsæd, navnlig paa rene Marker, hvorimod der er lidt Frygt for, at Ukrudet paa de stidne Jorder skal faa Overmagten, hvis Kulden bliver ved ret længe, men heldigvis synes nu, paa Overgangen fra Maj til Juni, Varmen endelig at have indfundet sig, og da vi nu ogsaa have faaet nogen Regn, vil dette forhaabentlig fremhjelpe de tilsaede Roemarkes,

der særlig have lidt under Maj Maanedes Tørke og Blæst. — I det nordvestlige Sjælland, hvor der almindelig anvendes 2 Foraarspløjninger til Gjødnings-Vng, berøvede den stærkt ud-tørrende Blæst, som vi jævnlig havde i April og Maj indtil Maanedens Slutning, Jorden en væsentlig Del af Vinter-væden, og derved formindskedes Udsigterne til en lønnende Af-grøde af denne for hin Egns mindre Jordbrugere saa vigtige Sæd. — Paa Bornholm, hvor Foraaret kommer sent, er Baarsæden særlig bleven stærkt trykket af Kulden i Maj.

For Græsmarkernes Udvikling har den forløbne Foraarstid og særlig Maj Maaned næsten været lige saa ugunstig som for Rugmarkernes; de tegnede ved Foraarets Komme ret godt, og endnu i Slutningen af April var der Haab om at kunne saa tidligt og ret rigeligt Græs, hvilket hilstes med særlig Glæde, da Foderet mange Steder var ved at slippe op, og endog foranledigede, at man uden stor Betænkelse enkeltvis satte Kvæget ud, hvor Foderknaphed opfordrede dertil. Men siden den Tid har Græsset næsten ingen Fremgang gjort, og særlig have 2det Aars Græsmarkerne overalt viist sig usle; Kløveren var for en væsentlig Del gaaet bort, og Kulden og Tørken trykkede Rajgræsset, der var tyndt og fint og mange Steder fik rødlig Farve, medens det nu snart vil til at stude Stängel, og da ikke længere studer Blade eller bufter sig i nogen kjendelig Grad, saa det selv med gunstigt Vejr kun vil give tynde Græsmarker, om det end ved et flugtigt Blik stuffer formedelst dets noget tottede Natur. Det hvasse Hundegræs, der synes at bruges en Del i Horsens-egnen, har holdt sig ret godt og givet en ret frodig Bægt, hvilket muligvis vil foranledige, at den faaer en forøget Anvendelse. For 1ste Aars Kløver lnde Beretningerne imidlertid meget gunstigere end for 2det Aars; den spirede godt ifjor Sommer, med Undtagelse af enkelte jydsk Egne, hvor Tørken var stærk, den havde et kraftigt Rodvær, inden Vinteren begyndte, og den tog ingen Skade i denne. Den tegnede derfor udmærket i April og staaer endnu tæt og kraftig i Bunden,

men Kulden holder den nede, og den er kun groet lidt, men har Betingelserne i sig for ved et snart indtrædende gunstigt Vejr at kunne udvikle sig kraftig. Enkeltvis siges endog 1ste Mars Kløvermarkerne at være ualmindelig gode, tætte og kraftige, og særlig fremhæves i en Beretning Kløvermarkerne paa Sukkerfabrikken „Hollands“ Ejendomme, hvad enten dette nu skyldes Koedyrkningen eller Dampdyrkningen, eller vel rettest dem begge i Forening, da de begge ere saa virksomme Midler til at sætte Jorden i en hyppelig Kultur, hvilket nok skal kjendes paa Græsmarken, særlig i et Firdangsbrug eller i et Sædskifte med kort Omdrift. — Der har altsaa hidtil været meget lidt Græs til Fjld, og Kvæget, der kom tidlig ud, gik hurtig over Græsningsarealerne, og man maatte føre det ind paa de til Slet bestemte Marker, hvorfor ogsaa Udsigterne til en god Høhøst fra Ageren ere forringede en Del. Og det samme gjælder tildels Høhøsten fra Engene, ihvorvel disse endnu kunne komme sig meget; de tørre, mossede og de sure Enge ere endnu væsentlig nøgne, og om end Vandingsengene, hvis Væxt begynder tidligere, grønnedes godt, har Græsset endnu ikke kunnet naa nogen ordentlig Væxt paa disse, formedelst Mangel paa Varme baade i Vandingsvandet og i Luften. Mange Maenge, af hvilke Vandet blev trukket bort, staa endnu tildels kun belagte med en Slimhinde, som de svage Græsspirer ikke have kunnet bryde.

Efter fordums Skik og Brug vilde man sige: „Vinterfoderet slog til og gik med“, thi med Undtagelse af forholdsvis saa Steder strakte det saa langt, at man „naaede Græsset“; men efter de Krav, vi nu maa stille til en ordentlig Ernæring og Forplejning kunne vi egentlig kun for saa vidt sige, at „Vinterfoderet flaaer til“, naar det sætter os i Stand til aldeles uhindret at bestemme Udslagstiden, selv om denne af Hensyn til et ublidt Vejr eller en trykket Væxt i Græsset skydes lidt længere ud, end det af Hensyn til Græsmerkernes øjeblikkelige Tilstand ellers vilde være nødvendigt; — og opfattet paa denne Maade maa der siges at have været Fodermangel

ikke faa Steder, thi i Løbet af Maj Maanedes første Halvdel slap Foderet op de fleste Steder, og man maatte slaa ud, skjøndt det kolde, blæsende Vejr lig opfordrede til endnu at holde inde ogsaa i Maanedens anden Halvdel, og paa Grund af Kulden og Tørken vilde der ingen Fare været for, at Græsset skulde være blevet for grovt. Kvæget led derfor ogsaa en Del, Huldet tabte sig, og der sattes af paa Mælken, især hvor man ikke, som dog Tilfældet de fleste Steder, var i Stand til at tage Kvæget paa Stald om Natten og Morgenen og Aften give det et Foder af Halm med lidt Kraftfoder. — Man kan derfor i Reglen ikke rose Kvægets Huld, og heller ikke Smørudbyttet har været fuldt tilfredsstillende, idet der i Slutningen af Staldtiden almindelig lød Klager over det store Forbrug af Mælk til hvert Pd. Smør, et Forbrug, der endog, ifølge flere Beretninger, naaede op over 40 Pd. Mælk pr. Pd. Smør, og vel forbedredes dette Forhold betydelig, da Kvæget kom paa Græs, men paa den anden Side satte Køerne da ofte betydelig af paa Mælken, hvilket dog ventelig atter indvindes ved bedre Vejr lig og bedre Græsningsvilkår. — Endnu skal bemærkes, at det særlig er fra Gaarde, hvis Koefodring allerede slap op i Marts, at der lyder Klager over det ringe Smørudbytte i den sidste Tid af Staldperioden, skjøndt man ved et forøget Tilskud af Korn søgte at bøde derpaa, en Omstændighed, der peger paa Vigtigheden af rette Foderblandinger og Nødvendigheden af ogsaa at fikre Mælk Køerne en stadig Koefodring hele Vinteren, indtil de atter komme paa Græs; — at vel henlagrede Køer uden Vanskelighed kunne bevares indtil Græstiden, er ogsaa iaar konstateret ikke faa Steder.

Om Kælvingen lyde Beretningerne som sædvanlig en Del forskjellig, nogle Steder heldig, medens der andre Steder har været Uheld: Kastning, Køerne ikke ere blevne rene, Kælvene ere døde osv. Dog synes iaar Klagerne over Mælkfeber og Kastning at være noget hyppigere end almindeligt, — maaste en naturlig Følge af den stærkere Fodring. Iøvrigt

har Kvægets Sundhedstilstand været god. — Derimod er der de fleste Steder mindre Tilfredshed med Faarenes Sundhedstilstand og med Læmningen; en Del Faar er død i Vinter; Foderstanden har tillige været mangelfuld paa Grund af det ringe Høforraad, og denne Mangel har viist sig ikke fuldt at kunne afsødes ved en mere end almindelig rigelig Fodring med Byg og Havre. Faarene have paa Verne og i det sydlige Jylland kun givet faa Lam, og en Del af disse er død. — Hestene have flere Steder lidt en Del af Sygdomme, Kværke, Lungebetændelse, Halsbylder og enkeltvis Snive, og om der end ingen Steder tales om Epidemier, have Dyrlægerne i dette Foraar havt mere end almindelig travlt. — Ogsaa med Svinene har der været en Del Uheld; de have været ufrugtbare; der haves i Reglen kun faa Fede-svin; Grisene have været meget dyre, 15 à 20 Kr. for en 4 Ugers Gris og 10 Kr. pr. Spd. levende Bægt af Ungsvin have været almindelige Priser.

Denne Agerdyrkningsberetning blev skreven den sidste Dag i Maj, der var den Gang kun falden lidt Regn, og navnlig vedblev Kulden stærkt at trykke al Sæden og Græsmarkerne. Indtil idag, d. 15de Juni, da vi modtogte Korrekturastræk af Beretningen, har Vejret og derved Afgrødens Tilstand forandret og forbedret sig meget betydelig. Der er falden ret rigelig Regn i de fleste Egne i Maanedens første Dage, og navnlig er der i Maanedens anden Uge indtraadt et meget mildt og frugtbart Vejr, som ikke blot har givet Baarsædsmarkerne en meget kraftig og frodig Udvikling, men som ogsaa har bedret Vintersædsmarkerne meget mere, end man med Rimelighed turde ventet for 14 Dage siden, og givet Græsmarkerne en saadan Fylde, at den Græsnød, hvormed der truedes, nu i det Væsentlige er afhjulpen, ligesom ogsaa de tilsaæde Roemarkar nu spire godt.

Af de modtagne Beretninger hidfattes følgende:

Fra Odsherred: Flere Gaarde have anskaffet en af de nyere Sæddækkere, der utvivlsomt giver en bedre, mere ensartet Dækning; Jorden „svenskes“ paa langs og tværs før Saaningen, derefter kommer Sæddækkeren, hvormed Arbejdet er endt før Tromlingen. De gamle Svenskharver med 13 indtil 17 Tænder sees næsten ikke mere, de ere blevne afløste med Jernharver med 9, højt 11 Tænder, der lodret fra Bullens Underkant til Tandens Spids maaler fra 8"—10". „Evensfningen“ nærmer sig saaledes til at blive en Grubning. At Evenskharven i denne Stikelse ikke egner sig til Dækharve, vil snart blive indlysende, og det er derfor sandsynligt, at en mere hensigtsmæssig Sæddækker snart vil blive almindelig anvendt. — Rodfrugtdyrkningen gjør gode Fremstridt; der saaes næsten allevegne paa Kamme. — Kvæg- holdet gjør ogsaa glædelige Fremstridt, og samtidig falder det gamle, daarlige Mælkeri, som enten afløses af Koldtvands- eller Ismælkeri eller ved at syrne og tjærne al Mælken. Kjærning af sød Fløde indføres efterhaanden paa flere mindre Gaarde. Kjærnemælken ligesom den stummede Mælk benyttes af Mange til Kalvefodning, og man mener paa denne Maade at faa Mælken ligesaa fordelagtig anvendt som til Ostelavning. Denne Kalvefodning kræver imidlertid megen Opmærksomhed og Omhu, og hvor dette ikke er tilstede, giver den et daarligt Resultat. — Her er i de senere Aar tillagt et stort Antal Føl som Følge af de høje Hestepriser, og saaledes ogsaa i Aar, men de høje Priser synes ikke at ville holde sig. Den ægte odsherredske Hest er som bekjendt et fortrinligt Dyr og en god Repræsentant for lettere Heste, men Avlen synes nu at lide ved, at der i de senere Aar er indført en Del jydsk Heste og ofte af middelmaadig Bestaaffenhed. — For Tiden staaer Indkjøbet af Foderstoffer paa Dagsordenen. De Bedragerier, som nu finde Sted paa dette Omraade, vil man søge at undgaa ved større, garanterede Indkjøb, og Kjøbmændene synes i denne Henseende nok at ville imødekomme Landmændenes Krav.

Fra Rødbjerg. Blandt de daarlige Hvedemarker kan nævnes en, som var godt behandlet ifjor, ganske godt gjødet og ogsaa var dampgrubbet. Den bliver pløjet om i disse Dage, da den er under al Kritik slet, alene med Undtagelse af de Steder, hvor Lokomotiverne have gjort Spor ind over Marken for at vende. Der staaer Hveden helt godt, og det antyder sikkert, at man ofte ved stærk Behandling af Bratmarken faaer Jorden for løs. Man burde sikkert bruge svære Tromler — Jernstangstromlen — mere i Bratmarken, og

særlig ogsaa hvor man vil tage Hvede efter en Forfrugt. — Bønner dyrkes mere og mere her paa Egnen, uagtet de dog maa kaldes en usikker Afgrøde. Den meget brugte Maade at pløje dem ned i hver 3die Fure er ikke heldig. De komme derved for dybt, komme som Følge deraf sent op og med mange gule Blade. Derimod synes det at være heldigere at kamme op, naar Bønnerne saaes i Rader i Furerne, og da harve Furerne til med en eller to Tænder. Derved blive Bønnerne dækkede med løs Jord og komme ikke saa dybt, og det har viist sig, at de paa den Maade senere havde et betydeligt Forspring.

Fra Høbroegnen. Iaar har den første Udstilling af Smør været afholdt i Høbro. Vor Landbosforening, der jo er meget ung, fremkaldte en saadan Udstilling for Smør, produceret af Befætninger indtil 10 Køer. Smørret var, som man havde ventet, af daarlig Bessaffenhed, hvorfor Dommerne ogsaa saa sig nødsagede til at suspendere de 3 første Præmier. Efter Udstillingen holdt Foreningens Mejeriasistent et meget populært Foredrag over Smørtilberedning og Mejeribrug. Jeg troer, vor Hensigt blev naaet. Der blev mere Interesse vaakt for en bedre Behandling af Mælken, og mange af Beboerne kom klart til at se, at de paa Ko- og Mælkekontoen have et betydeligt Tab. Studiefedningen, som ellers drives stærkt her paa Egnen, har iaar givet Feberne et mindre godt Udbytte, thi Prisen paa fedt og slagtesærdigt Kvæg har af Mellemandlerne været meget trykket, og det er først i denne Maaned, at Handel har været til at afslutte paa en Basis af mellem 27 og 29 Kroner for 100 Pd.

Fra Hammerumsherred: Hele Egnen venter med Vængsel paa Fuldbendelsen af Jernbanen fra Silkeborg til Herning, der saa at sige paa en Gang vil bringe den før saa affides liggende Egn i en let Forbindelse med den øvrige Del af Landet. Det store Spørgsmaal, som særlig synes at interessere Alle, er den forventede Forlængelse af Banen fra Herning til Vestbanen; de mest modsatte Ansuelser i saa Henseende søge at gjøre sig gjældende.

Fra Varde-Esbjergegnen: Det Kreaturhold, man her i Egnen lægger mest Vægt paa, er Svineholdet, som vistnok spiller en større Rolle her end noget andet Sted i Landet. Mange regne deres væsentligste Indtægt af Køerne ved, at de da bedre kunne holde Svin, og paa disse opfodrer man væsentligt sit Korn. Dog kommer heldigvis Smørproduktionen til at spille en større Rolle, og der anlægges en stor Mængde smaa Vandmejerier.